

Osobní reflexe účasti na WEEC – Jáchym Škoda

Ve dnech 14. – 18. 3. se v Kongresovém centru v Praze a ve střediscích ekologické výchovy konal 11. Světový kongres vzdělavatelů v ekologické výchově (WEEC). „Velký kongres“ byl doplněn a částečně propojen s kongresem mladých (YEEC). Toto propojení společně s možností vyjet na menší „field sessions a field trip“ bylo pro letošní kongres příznačné a rezonovalo v jeho názvu „Building bridges (Budujeme mosty)“.

Pro mě se jednalo o první účast na podobné akci, takže moje očekávání byla vysoká. Představoval jsem si, že se dozvím velké množství praktických informací z oblasti environmentálního vzdělávání a svůj program jsem si nastavil, tak abych se rozvíjel v oblasti místně zakotveného učení a problematiku „mezipředmětové výuky“.

První den byli účastníci pohromadě a střídali se známé osobnosti EV včetně Arjena Wallse či Davida Orra. Vystupovali s vědeckými přednáškami, které se příliš nevztahovali k praxi. Nemyslím si, že bych se dozvěděl něco, co bych si odnesl do každodenního života.

Další dva dny v Praze už byly daleko zajímavější. Pracovalo se v menších skupinách dle zájmu účastníků. Většinou se jednalo o krátké (15 min.) přednášky s možností diskuse, popřípadě o praktické workshopy. Hned první příspěvek od Robbieho Nicola byl inspirující. Popisoval, jak v rámci venkovní výuky pracuje s 300 let starým dubem, který stojí uprostřed lesa. Velký význam v jeho přístupu hráli relaxační techniky a navnímání dubu jako inspirace pro volné psaní nebo zamyšlení nad vztahem člověka a přírody. Druhým silným momentem pražské části byl příspěvek Dietera Schmidta, který představoval, jak funguje „Integrierte Gesamtschule“ v Oytenu. Jedná se o školu, kde učitelé dotáhli mezipředmětovou výuku do podoby, kdy učitelé reagují na potřeby studentů a učí formou projektů.

Pražskou část programu uzavřelo vystoupení delegátů mladého kongresu, kteří se rozhodli předat své poselství formou 7 uměleckých přístupů. Jednalo se často o obdivuhodné vystoupení mladých lidí. Nejsilnější byla pěvecká část, kdy dokázali jednoduchým popěvkem vyburcovat všechny delegáty kongresu, aby přidali ke společnému popěvku „proti klimatické změně“. Bylo to první viditelné „budování mostů“.

Poslední dva dny kongresu jsem strávil na field session „Příroda a místo jako nejlepší učebna“, který jsme pořádali na SEVERu v Horním Maršově.

V rámci intenzivního programu jsme účastníkům představili, jak SEVER pracuje s MZÚ (quest, exkurze, pocitový program v nočním kostele) a zároveň proběhlo šest 20 minutových příspěvků a návazných diskuzí, které si připravili účastníci. Z mého pohledu byl nejzajímavější příspěvek Duncana Reaveyho, který v jižní Anglii pořádá „lesní kurzy“ pro účastníky všech věkových skupin. Jeho příspěvek Vám blíže přiblížím v druhé části zprávy.

Kongres pro mě symbolicky skončil na starém mostě ve Sklenařovicích, kde se všichni účastníci fieldu po exkurzy znovu potkali a tím podtrhli, že se alespoň v rámci této skupiny podařilo „mosty“ vybudovat.

Moje účast na kongresu byla cennou zkušeností, která mi pomohla pochopit, že na problematiku environmentální výchovy se dá pohlížet z mnoha směrů a existuje nepřeborné množství přístupů a forem. Dalším klíčovým výstupem je naděje, kterou mi dali mladí, kteří sice přišli s poselstvím „konejte hned, nenechávejte to na nás“. Přesto vidím a mám důvěru, že roste silná generace, která si zvláště problematiku klimatické změny bere jako klíčové téma.

Z kongresu plánuji mezi kolegy šířit právě tuto „naději“ a optimismus vůči dalším generacím a odvalu jít i s žáky středních či vysokých škol do přírody a nechat jim tam volný prostor k seberealizaci.

Vybraný příspěvek z kongresu

Přiblížím Vám příspěvek od Duncana Reaveye, který proběhl na field session „Nature and community as the best classroom (Příroda a místo jako nejlepší učebna)“.

Duncan Reavey je vysokoškolský pedagog z univerzity v Chichesteru. Zabývá se venkovní výukou a využitím lesa jako učební pomůcky. Jeho emotivní příspěvek se zabíral přímo jeho zkušenostmi s výukou v lese, který využíval k učení nejen dětí, ale i studentů mnoha vysokoškolských kurzů (např. environmentální výchova, cestovní ruch, tvůrčí psaní, divadlo). Někdy se celé bloky jeho výuky odehrávají pouze v jednom malém kousku lesa, studenti tam tráví jeden den v týdnu až po dobu 10 týdnů. Klíčové na těchto kurzech je proces svobodné hry, ke které Duncan motivuje i takřka dospělé lidi. Formou volných aktivit buduje porozumění jejich předmětu a zároveň umožňuje cestu sebeobjevování a uvědomění sebe v místě a navázání pevnějšího vztahu s ostatními. To celé prostřednictvím zvědavosti a představivosti, kterou svobodná hra poskytuje.

Zajímavým aspektem programu je, že program podléhá formálnímu hodnocení. Aby studenti reflektovali svůj pobyt v lese, tak mají na závěr kurzu, vytvořit „kreativní příspěvek“. Duncan s námi sdílel tyto závěrečné práce. Nejednalo se jen o strohý text, ale například vyráběli předměty ze dřeva lesních stromů, psali básně, skládali a zpívali písně, vytvářeli recepty na táborák, fotografovali a psali pohádky, čímž prokazoval silnou emoční vazbu vzniklou k dané části lesa.

Co mě velmi překvapilo, že nás Duncan dokázal i pouhou přednáškou vtáhnout do problematiku, že i nyní (týden po přednášce) mám nutkání navštívit jeho les a prostě v něm jen tak „být“. Nikdy by mě nenapadlo, že koncept svobodné hry lze využít i pro vysokoškolské studenty.

Na závěr příspěvku shrnul doporučení, jak pracovat s „venkovním učením pro dospělé“:

- Zpomalte
- Stanovte si široké vzdělávací cíle
- Dejte studentům prostor/čas, aby byli sami sebou
- Odměňte individualitu a kreativitu
- Podporujte reflexi nejen slovy
- Dovolte, aby Vás les změnil jako učitele/lektora

V závěrečné diskusi jsme se hlavně věnovali otázce, zdali proběhlo nějaké ověření, zdali má program popisovaný efekt a zdali není program přímo závislý na charizmatu lektora. Odpověď na první otázku byla, že sice žádný sociologický výzkum neproběhl, ale dopad na studenty je zřejmý z výstupů, které odevzdávají na konci kurzu. Při otázce na charisma lektora zdůraznil, že každý kdo miluje své místo (les), tak může zapálit i ostatní.